

Ylöjärven kaupunki
Rakennusvalvonta / Lupapiste

Viite: Lausunto 08.08.2022, PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO DIAR: 536/2022

KARHEN KOULUN PURKULUPA

Nopanperäntie 10 39340 Karhe

Pirkanmaan maakuntamuseo on antanut Ylöjärven kaupungin pyynnöstä 08.08.2022 päivätyn lausunnon koskien Karhen koulun purkamislupaa. Ylöjärven kaupunki on laatinut Pirkanmaan maakuntamuseon lausuntoon tämän vastineen, koska lausunnossa on esitetty toteamuksia ja väitteitä, joista Ylöjärven kaupungilla on eriävä kanta.

Vastineessa on otteita Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnosta (*kursivoitu teksti*), joihin Ylöjärven kaupunki esittää kommenttinsa tässä vastineessa.

A Rakennuksen korjaustarve

- Rakenne-, kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus (A-Insinöörit Suunnittelu Oy, 24.01.2022)
- Perustelumuistio (Sitowise Oy, 16.06.2022)

Lausunto - ote 1:

"Pirkanmaan maakuntamuseon näkemyksen mukaan rakennus vaikuttaa ryhdikkäältä ja sen julkisivut pääosin hyväkuntoiselta."

"Kuntoselvityksen ja kohdekäynneillä tehtyjen havaintojen perusteella Karhen koulu on korjattavissa normaalein, joskin joiltain osin melko laajoin toimenpitein."

Kommentti 1:

A-Insinöörit Suunnittelu Oy:n tekemän kattavan kuntotutkimuksen perusteella rakennuksen merkittävimmät korjaustarpeet kohdistuvat erityisesti rakennuksen vuonna 1906 valmistuneeseen alkuperäisosaan ja vuonna 1929 valmistuneeseen laajennusosaan, joissa alapohjarakenteet kokonaisuudessaan ulottuen alimpiin kantaviin hirsirakenteisiin sekä ulkoseinän hirsirungon sisä- ja ulkopuoliset rakennekerrokset ja myös lahovaurioituneet osat alimmista hirsikerroista tulisi uusaa. Lisäksi molemmissa 1900-luvun rakennusosissa välipohja- ja sisäkattorakenteet sekä vuonna 1929 valmistuneen laajennusosan samaleristeiset yläpohjarakenteet tulisi uusaa. Myös rakennuksen kellaritilat ja lämpökeskus ovat laajamittaisen korjausten tarpeessa. Kosteusvaurioita rakenteissa ovat kosteusteknisesti toimimattomien rakennusosien ohella aiheuttaneet mm. vesikatteen, kattoikkunoiden, käyttövesiputkien ja painevisailiön vuodot sekä erityisesti viemärin pitkäaikainen vuoto 2. kerroksessa.

Lausunto - ote 2:

"Kuntotutkimuksessa todettiin koulun 1929 rakennetun laajennuksen kaakkoispäädyssä eri-ikäisiä kosteusvaurioita, jotka todennäköisesti selittävät kyseisellä alueella koetut sisäilmaongelmat. Koko koulun rakennusalaan suhteutettuna vauriot ovat melko pienialaisia tai pistemäisiä."

Kommentti 2:

1. ja 2. kerroksen välisessä välipohjarakenteessa on ollut laaja-alaisia kosteusvaurioita aiheuttanut pitkäkestoinen viemärivuoto. Välipohjan alapinnan materiaaleihin, luonnonmateriaalieristeisiin ja kantaviin rakenteisiin on jäänyt viemärivuodon seurauksena kosteus- ja mikrobivaurioituneita materiaaleja. Myös rakennuksen alapohjarakenteet ovat altistuneet vesivahingoille aikojen kuluessa. Ryömintätilaisten alapohjarakenteiden pintamateriaaleissa ja puurakenteissa esiintyy laaja-alaisia kosteus- ja lahovaurioita.

Ilmanvaihdon ilmavirtaukset kuljettavat sisäilman epäpuhtauksia kosteusvaurioituneilta alueilta myös muualle rakennukseen, joten sisäilmaongelmat tuskin rajoittuvat vain tiettyihin tiloihin. Rakennuksen rakenteet, ulkoseinien väliset liittymät ja liittymät vaakarakenteisiin sekä ikkunaliittymät ovat yleisesti hyvin epätiivittä, mistä johtuen ilmanvaihto ei juurikaan aiheuta paine-eroa rakennuksen vaipan yli suhteessa ulkoilmaan. Merkittävä paine-ero muodostuu ajoittain tuulen vaikutuksesta, jolloin epäpuhtauksien siirtyminen ulkoseinä- ja alapohjarakenteista rakenneliittymien kautta sisäilmaan on mahdollista ja todennäköistä.

Rakenneavauksia tehtiin vain rajallinen määrä, joten on mahdollista ja erittäin todennäköistä, ettei kaikkia vauriokohtia kuntokartoituksessa havaittu.

Lausunto - ote 3:

"Vesikatto on uudehko ja perustukset ovat kunnossa, eivätkä kellaritilojen rakenteet vaadi toimenpiteitä nykyisessä käyttötarkoituksessaan."

Kommentti 3:

Vesikatteessa on ollut lukuisia vuotoja, jotka ovat vaurioittaneet aluslaudoitusta, tukirakenteita ja yläpohjan lämmöneristeitä hirsirunkoisella rakennusosalla (1906 ja 1929). Erityisesti puolipyöreiden lunetti-kattoikkunoiden vesivuotoja on tapahtunut säännöllisesti jäätymisongelmien vuoksi. Vanhan peltikatteen päälle on asennettu puukoolaus ja toinen peltikate vuotojen estämiseksi. Aluskatteeton ja puutteellisesti lämmöneristetty yläpohja on kuitenkin edelleen aiheuttanut kondensoitumista peltikatteen alapintaan lisäten kosteusrasitusta ja rakenteiden vaurioitumista. Luonnoneristetilassa olevissa hirsikannattajissa on lahovaurioita. Ullakolle rakennettujen huonetilojen yläpohjarakenteet ovat lämpö- ja kosteusteknisesti toimimattomia riskirakenteita, joissa esiintyy lahovaurioita. Vuonna 1929 rakennetun rakennusosan yläpohjarakenteet tulisi uusida kokonaisuudessaan mukaan lukien sisäkattorakenteet ja vuonna 1906 valmistuneen alkuperäisosan sisäkattorakenteet.

Maanvastaisissa seinärakenteissa ei ole toimivaa vedeneristettä. Lämpökeskusrakennus tulisi uusida kokonaisuudessaan, ulkoiluvälinevaraston sisäpintojen tiiliverhous purkaa ja ulkoseinäpinnat tiivistää. Oleskelua lämpökeskustilassa ja ulkoiluvälinevarastossa tulee välttää. Tiloja ei myöskään tule käyttää säilytys- / varastointitiloina, ellei tavaroita / välineitä puhdisteta huolellisesti ennen käyttöä.

Lausunto - ote 4:

"Rakennuksen ikkunat ovat puurunkoiset, pääkerroksen ulkopuutteet sekä päätykolmioiden ikkunat ovat alkuperäiset."

"Julkisivujen alkuperäiset tai vanhat rakennusosat, kuten ikkunat ja ulkoverhous, tulisi ensisijaisesti kunnostaa perinteisin menetelmin ja materiaalein."

Kommentti 4:

Peruskorjausten yhteydessä sisemmän lasin tilalle on vaihdettu eristyslaselementti eli ikkunoita ei voida pitää alkuperäisinä. Ikkunoiden puuosat ovat erittäin huonokuntoisia, eikä kunnostaminen perinteisin tai nykyaikaisin toimenpitein ole mahdollista.

B Arvoalue / kulttuurihistoriallinen merkitys / Karhen kulttuurimaisema

- Kulttuurimaisemat 2016: Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalous-alueet, Pirkanmaan liitto
- Kulttuurimaisema- ja rakennus selvitys (Arkkitehtitoimisto Anna-Liisa Nisu, 2007)

Lausunto - ote 5:

"Kulttuurimaisema- ja rakennus selvityksen mukaan koulu sijaitsee Karhejärven ylittävän sillan länsipuolella, mäen laella, maisemallisesti keskeisellä paikalla. Sillan luo Nopanperäntien ja Hirvilahdentien risteykseen on muodostunut kylän keskus, jonka palveluja ovat koulun lisäksi olleet mm. pankki, kauppa ja posti. Palveluista ainoastaan koulu on jäljellä."

Kommentti 5:

Arvoalueen "ydinkohde" eli koulurakennus ja kuvan liikerakennus ovat muodostaneet aikojen kuluessa kylän keskuksen.

Lausunto - ote 6:

"Katto on konesaumapellitetty satulakatto, jossa inventointiaikana on vielä ollut 1920-30-lukujen puuklassismille tyypillisiä puolipyöreitä lunetti-ikkunoita."

"Vuonna 2007 laaditun kulttuurimaisema- ja rakennus selvityksen jälkeen Karhen kouluun on tehty joitain julkisivuihin vaikuttaneita muutoksia. Koulun rankorunkoista 1980-luulla rakennettua liikuntasalia on laajennettu runkoa jatkamalla vuonna 2007 ja koko rakennuksen saumapellitetty vesikatto on uusittu. Tässä yhteydessä katolta on poistettu lunettimalliset kattoikkunat ja lisätty ilmanvaihtoon liittyviä laitteistoja, modernit kattosillat ja lumiesteet. Lisäksi sisäänkäyntien alkuperäiset puiset peiliovet on vaihdettu moderneiksi ulko-oviksi."

"Katon ja ovien muutokset ovat vähentäneet rakennuksen alkuperäisiä piirteitä ja rakennusosia, mutta muutokset eivät ole merkittävästi heikentäneet rakennuksen rakennusperinteisiä, arkkitehtonisia, sivistyshistoriallisia tai kyläkuvallisia arvoja. Rakennuksen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot ovat siten yhä samat kuin 2007 laaditussa inventoinnissa todetut."

Kommentti 6:

Kulttuurimaisema- ja rakennus selvityksessä (Arkkitehtitoimisto Anna-Liisa Nisu, 2007) erityisesti mainitut puolipyöreät kattoikkunat on poistettu jatkuvien kosteusteknisten ongelmien vuoksi. Alkuperäiset lämmöneristämättömät puurakenteiset peiliulko-ovet on vaihdettu uusiin ja ikkunoihin on asennettu eristyslaselementit. Konesaumattu rivipeltikatto, kattoturvarusteet, sadevesijärjestelmä ja IV -laitteistot ovat heikentäneet merkittävästi rakennuksen vuonna 1906 valmistuneen alkuperäisosan ja vuonna 1929 valmistuneen laajennusosan kulttuurihistoriallisia ja rakennusperinteisiä arvoja.

Alkuperäisosan valmistumisen vuonna 1906 jälkeen rakennusta on laajennettu useaan otteeseen. Rakennuksen sisätiloissa rakennusperinteisiä arvoja edustavat lähinnä vain muutamat kaakeliuunit (kakuuunit). Hirsirunko on peitetty monilla uusilla rakennekerroksilla, lähinnä lastulevyllä. Alkuperäinen lattia-lankku on kokonaisuudessaan korvattu pontatulla lattialankulla, todennäköisemmin 1970 - 1980-lukujen peruskorjausten yhteydessä ja lattiapinnoitteina on käytetty lähinnä muovimattoa ja vinyylilaattoja. Lattioiden pintarakenteita on vuosien kuluessa "saneerattu" useasti asentamalla uusia pinnoitteita ja materiaalikerroksia (muovimatto, kovalevy, lastulevy, tasoite) vanhempien kerrosten päälle. Lämmöneristeiksi on vaihdettu osin mineraalivillaeristeitä ja alkuperäisosan yläpohjaa tiivistetty uretaanilevyin.

Lausunto - ote 7:

"Kahdessa vaiheessa toteutettu liikuntasalilaajennus on suunniteltu ja toteutettu huolellisesti rakennuksen ilmeeseen sovittaen."

Kommentti 7:

Vanhan koulurakennuksen tilalle rakennettavan uuden koulun suunnittelussa noudatetaan aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä ja otetaan huomioon Karhen kulttuurimaiseman erityispiirteet luonto- ja kulttuuriympäristön arvot säilyttäen.

Lausunto - ote 8:

"Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta maakuntamuseo toteaa, että koulutontin pohjoisrajan kohdalla on viimeistään 1700-luvun lopussa kulkenut kahden historiallisen kylän - Viljakkalan ja Koiviston - raja, johon saattaa liittyä kiinteiksi muinaisjäänöksiksi tulkittavia vanhojen rajamerkkien jäännöksiä. Lisäksi Maanmittauslaitoksen korkeusmallin mukaan tontin pohjoisosassa on havaittavissa kuoppamaisia ilmiöitä, jotka saattavat liittyä vanhoihin elinkeinoin (esim. terva- tai hiilihaudat, kellarit, nauris kuopat, pyyntikuopat). Tällaisia maarakenteita voi koskea muinaismuistolain rauhoitus. Tontin rakentamaton osaa voidaan sen sijainnin ja topografian perusteella pitää potentiaalisena myös kivikautisen asutuksen jälkien löytymisen kannalta. Tämän vuoksi alueen maankäytön suunnittelu vaatii arkeologisen tarkkuusinventoinnin suorittamista."

Kommentti 8:

Kun nykyinen koulurakennus puretaan ja uusi rakennetaan samalle paikalle, tontilla mahdollisesti sijaitsevat vanhat rajamerkkien jäännökset, kuoppamaiset ilmiöt ja muut muinaisjäänökset eivät vaarannu.

C Aluesuunnittelu / purkamislupamenettely / kaavoitus

Lausunto - ote 9:

"MRL viidennen pykälän, momentin 3 mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista."

”Arvokkaaksi todetun rakennuksen purkamisen kesken käynnissä olevaa osayleiskaavaprosessia voidaan siten todeta selkeästi haittaavan meneillään olevaa kaavoitusta. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että Karhen koulun purkaminen on maankäyttö- ja rakennuslain pykälän 12, momentin 2 sekä pykälien 118 ja 139 vastaista.”

5 §

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhuksen ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
 - 2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä, ([29.12.2006/1441](#))
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä; ([6.3.2015/204](#))
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Edellä 1 momentissa säädettyjä tavoitteita toteuttavista kaavojen sisältövaatimuksista säädetä kunkin kaavamuodon osalta jäljempänä tässä laissa.

12 §

Rakentamisen ohjauksen tavoitteet

Rakentamisen ohjauksen tavoitteena on edistää:

- 1) hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän sekä sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamista;
- 2) rakentamista, joka perustuu elinkaariominaisuuksiltaan kestäviin ja taloudellisiin, sosiaalisesti ja ekologisesti toimiviin sekä kulttuuriarvoja luoviin ja säilyttäviin ratkaisuihin; sekä
- 3) rakennetun ympäristön ja rakennuskannan suunnitelmallista ja jatkuvaa hoitoa ja kunnossapitoa.

118 §

Rakennustaiteen ja kaupunkikuvan vaaliminen

Rakentamisessa, rakennuksen korjaus- ja muutostyössä ja muita toimenpiteitä suoritettaessa samoin kuin rakennuksen tai sen osan purkamisessa on huolehdittava siitä, ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kaupunkikuvaa tuhmella.

139 §

Purkamisluvan edellytykset

Purkamisluvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei purkaminen merkitse rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus- tai muiden arvojen hävittämistä eikä haittaa kaavoituksen toteuttamista.

Lupahakemuksessa tulee selvittää purkamistyön järjestäminen ja edellytykset huolehtia syntyvän rakennusjätteen käsittelystä sekä käyttökelpoisten rakennusosien hyväksi käyttämisestä.

Kommentti 9:

Viitaten MRL 5 § 1 momenttiin uusi koulurakennus edistää turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja erityisesti lasten tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista. Viitaten MRL 5 § 3 momenttiin uusi koulurakennus suunnitellaan ja toteutetaan Karhen kulttuurimaiseman arvoja vaalien ja ympäröivää luontoa kunnioittaen Viitaten MRL 5 § 7 ja 10 momenttiin koulurakennuksen tilaohjelmassa varaudutaan kasvaviin oppilasmääriin tulevaisuudessa ja näin myös yhdiskunnan toimivuus ja palvelut opetustoiminnan osalta pyritään takaamaan jatkossakin. Koulurakennus rakennetaan hyvää rakentamistapaa noudattaen huomioiden erityisesti tilojen terveysturvallisuus ja toiminnallisuus opetus- käytössä.

Viitaten MRL 12 § 1 momenttiin uusi koulurakennus toteutuessaan tulee edistämään Karhen sivistystoimintaa ja alan ammattilaisten suunnittelemana ja asianmukaisesti toteutettuna se on terveellinen, turvallinen ja viihtyisä opiskelu- ja opetusympäristö. Viitaten MRL 12 § 2 momenttiin uuden koulurakennuksen suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota ekologisuuteen, rakennuksen elinkaarikustannuksiin ja hiilijalanjälkeen mm. materiaalivalinnoissa ja rakennuksen energiatehokkuuteen vaikuttavissa tekijöissä, kuten ulkovaipan rakenneratkaisuissa ja TATE -järjestelmävalinnoissa, esim. lämmityksen osalta ensisijaisena vaihtoehtona on maalämpö. Arkkitehtisuunnittelun lähtökohtia ovat uuden rakennuksen soveltuminen Karhen kulttuurimaisemaan, mutta myös kulttuuriarvojen luominen. Rakennus toteutetaan kustannustehokkaasti kuitenkin asetetut laatuvaatimukset täyttäen. Viitaten MRL 12 § 3 momenttiin nykyisen koulurakennuksen kunnossapidossa on esiintynyt merkittäviä puutteita ja korjausvelka on

muodostunut mittavaksi. Kiinteistöhuollossa käytettävän ajantasaisen tietotekniikan avulla ja suunnitelmallista kiinteistöhoitoa toteuttaen uuden koulurakennuksen terveysturvallinen käyttöikäavoite voidaan asettaa korkealle.

Viitaten MRL 118 § ja siinä mainittuihin historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaisiin rakennuksiin voitaneen todeta, että Karhen koulun laajennukset ja lukuisat korjaukset ovat merkittävästi heikentäneet rakennuksen rakennusperinteisiä ja arkkitehtonisia arvoja, ks. myös lausunto-ote 6 / kommentti 6.

Viitaten MRL 139 § Karhen koulun purkaminen rakennukseen tehtyjen laajennusten ja korjausten jälkeen, joiden toteutuksessa ei laajennusosan julkisivupanelointia lukuun ottamatta ole huomioitu minikäänlaisia kulttuurihistoriallisia arvoja, ei merkitse perinne- tai kauneusarvojen hävittämistä. Koulun purkaminen ei myöskään haittaa kaavoituksen toteuttamista, koska 2000-luvun alussa aloitettu Karhen osayleiskaavan valmistelu keskeytettiin 2009, eikä kaavaa tällöin hyväksytty. Nyt osayleiskaavan valmistelu on käynnistetty uudestaan ja kaavan valmistelussa voidaan huomioida nykyinen tilanne eli kusteusvaurioituneen, käytännössä opetustiloiksi korjauskelvottoman koulurakennuksen purkaminen ja uuden rakentaminen.

Lausunto - ote 10:

”Maakuntamuseo pitää moitittavana, että Ylöjärven kaupunki pyrkii ratkaisemaan koulun tulevaisuuden purkamislupamenettelyn eikä kaavoituksen avulla. Arvokkaaksi todetun rakennuksen purkamispäätöksen kiirehtimistä ennen kaavan hyväksymistä ei voida pitää hyvän hallintotavan mukaisena.”

Kommentti 10:

Ylöjärven kaupunki on akuutissa tilanteessa, jossa Karhen koulun oppilaiden ja henkilökunnan terveysturvallisuutta ei nykyisen koulurakennuksen tiloissa voitu enää taata, lähtenyt edistämään asioita pikaisesti tarve- ja terveysturvallisuuslähtöisesti maankäyttölain henkeä kunnioittaen kaavoitusmenettelyä väheksymättä. Karhen alueen osayleiskaavan valmistelu on käynnistetty uudelleen, mutta koulutyön jatkumisen näkökulmasta päätökset oli tehtävä viipymättä ja kaavoituksen kautta asia etenisi liian hitaasti. Kaavan valmistelu ja hyväksymismenettelyt muodostavat yleensä suhteellisen pitkäkestoisen prosessin. Asian edistämiseksi Ylöjärven kaupunki on teettänyt palveluverkkoselvityksen, joka päiväkotien ja koulujen osalta valmistui 08 / 2021. Palveluverkon jatkokehitystyö on jo käynnistetty.

Karhen koulussa 2021 - 2022 havaittujen sisäilmaongelmien vuoksi ja myös terveystarkastajan kehoituksesta rakennuksessa päätettiin tehdä rakenne-, kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus sisäilmaongelmien syiden selvittämiseksi. Kuntotutkimusraportin (A-Insinöörit Suunnittelu Oy, 24.01.2022) ja käyttäjäkokemusten perusteella terveystarkastaja edellytti ehtona syyslukukauden 2022 aloittamiselle koulun tiloissa, että tarvittavat korjaustoimenpiteet tulee tehdä viipymättä kesän 2022 aikana. Moniammatillinen sisäilmatyöryhmä tutustui huolellisesti kuntotutkimusraporttiin ja teki lukuisia havainnointikäyntejä kohteessa. Koska kyseessä on opetuskäytössä oleva julkinen rakennus, tulee rakennukseen liitettäville terveyttä vaarantaville tai terveyshaittoja aiheuttaville lähteille asettaa 0-toleranssi. Sisäilmatyöryhmän näkemys on, ettei edes laajamittaisilla korjauksilla voida varmistua tilojen terveysturvallisuudesta. Sisäilmatyöryhmän esityksestä asia vietiin päätöksentekoon nopealla aikataululla.

Perustuen em. palveluverkkoselvitykseen, kuntotutkimuksen tuloksiin ja terveystarkastajan näkemykseen Ylöjärven kaupungin tekninen lautakunta, kaupunginhallitus ja -valtuusto tekivät päätöksen nykyisen koulurakennuksen purkamisesta purkuluvan tultua lainvoimaiseksi ja samalle paikalle rakennettava uudesta alakoulusta.

Edellä kuvattuun asioiden etenemiseen viitaten Ylöjärven kaupunki esittää eriävän kantansa Pirkanmaan maakuntamuseon väitteeseen hyvän hallintotavan noudattamatta jättämisestä.

D Yhteenveto

Rakenne-, kosteus- ja sisäilmateknisen kuntotutkimusraportin perusteella Karhen koulun 1900-luvulla rakennetuissa osissa on merkittävä määrä ns. vaurioalttiiksi luettavia rakenteita, mikä on seurausta rakennusvaiheessa käytetyistä, nykytiedon mukaan virheellisistä rakenneratkaisuista, joita ovat lisänneet myös lukuisien vesivahinkokorjausten puutteellisesti tai virheellisesti toteutetut toimenpiteet. Myös käytötarkoituksen muutosten yhteydessä uusia pintarakenteita on asennettu vanhojen pinnoitteiden päälle, jolloin rakenteeseen on jäänyt vaurioherkkiä materiaaleja. Rakenteiden kosteus- ja lämpötekniisestä toimivuudesta ei ole varmuutta tällaisten korjausten jälkeen. Lisäksi rakennuksen ylä-, väli- ja alapohjassa on mikrobien kasvualustana toimivia luonnoneristemateriaaleja, kuten sammalta, turvetta, sahanpurua ja savea, jotka jo itsessään sisältävät erilaisia epäpuhtauksia. Havainnointikäynnillä myös alapohjan pääkannattajahirressä (haltiahirsi) todettiin lahovaurioita. Alkuperäisosalla alapohjan tuuletustilan vapaa korkeus ei ole riittävä.

Karhen koulurakennuksen tulevaisuus opetuskäytössä oppilaiden ja henkilökunnan terveysturvallisuus taaten edellyttäisi laajamittaisen peruskorjauksen toteuttamisen, jossa alkuperäisten rakennusosien (1906, 1929) rakenteet purettaisiin kantavaan hirsirunkoon asti ja talotekniset järjestelmät kokonaisuudessaan uusittaisiin. Rakennus on kuitenkin pohjaratkaisuiltaan opetuskäyttöön epäkäytännöllinen, eikä mahdollista nykyisen opetussuunnitelman periaatteiden toteuttamista.

Vanha koulurakennus poistettiin käytöstä terveystarkastajan esityksestä, koska sen tiloja ei voida pitää terveysturvallisina ja syyslukukausi 2022 aloitettiin väistötiloissa tontille tuodussa siirtokelpoisessa rakennuksessa, joka palvelee opetustiloina, kunnes vanha koulurakennus on purettu ja uusi rakennus valmistunut. Siirtokelpoiselle rakennukselle on lainvoimainen rakennuslupa.

Palveluverkkoselvityksen ja kuntotutkimuksessa havaittujen laajojen vaurioiden sekä rakenteellisten ja toiminnallisten puutteiden perusteella Ylöjärven kaupungin tekninen lautakunta, kaupunginhallitus ja -valtuusto ovat tehneet päätöksen, jonka mukaan Karhen koulu puretaan purkuluvan tultua lainvoimaiseksi ja samalle paikalle rakennetaan uusi alakoulu Karhejärven kulttuurimaisemaa kunnioittaen. Uuden koulurakennuksen tilamitoituksessa varaudutaan tulevaisuuden suurempiin oppilasmääriin, millä toteutuessaan on osaltaan elvyttävä vaikutus paikkakunnan elinvoimaisuudelle.

Ylöjärven kaupunki / Toimitilat

Hannu Heikkilä, vs. rakennuspäällikkö, rakennuttaja

LIITE: Tarkastuskertomus / terveysturvajeluviranomaisen lausunto, 25.08.2022

TIEDOKSI: Pirkanmaan ELY -keskus / Pauliina Pelkonen
Ylöjärven kaupungin kaavoitus / Esko Hyytinen
Pirkanmaan maakuntamuseo / Anna Lyyra-Seppänen

Lähtettäjä
Ympäristöterveys Pirteva
Jasperintie 305
33960 PIRKKALA

Tarkastuskertomus

Terveydensuojelutoimiala
Pvm 25.8.2022
Tapahtumatunnus 1463023

Vastaanottaja
Viljakkalan yhtenäiskoulu / Karhen toimipiste
Nopanperäntie 10
39340 KARHE

Asia

Terveydensuojelulain mukainen seurantatarkastus, asiakirjatarkastus

Toimija Ylöjärven kaupunki (0158221-7)
Kohde Viljakkalan yhtenäiskoulu / Karhen toimipiste
Nopanperäntie 10, 39340 KARHE
Toiminnan nimi Viljakkalan yhtenäiskoulu / Karhen toimipiste
Toiminta Peruskoulu
Aika 25.8.2022

Läsnäolijat

Tarkastaja Seppo Pöysti

Havainnot

Tämä yhteenveto on laadittu Karhen koulun rakenteissa todetuista terveyshaitoista ja niistä vaiheista, jotka ovat johtaneet siihen, että ko. koulu on jouduttu poistamaan opetuskäytöstä. Opetus on jouduttu siirtämään koulun tontille pystytettyyn siirtokelpoiseen koulurakennukseen syksystä 2022 alkaen.

Terveydensuojeluviranomainen on suorittanut 15.10.2021 kolmen vuoden välein oppilaitoksiin tehtävän suunnitelmallisen tarkastuksen.

Alla poiminnat terveystarkastajan tarkastuspöytäkirjasta 15.10.2021:

- Opetustila Erityisopetus: Tilassa tuntui melko voimakas mikrobivaurioon viittaava haju ja tilan painesuhde ulkoilmaan nähden oli -3,5 Pa (paskalia), OK. Opetustilan ilmanvaihto on muusta koulusta poikkeava koneellinen poistoilmanvaihto ja luonnollinen tuloilmanvaihto esilämmityksellä. Edellä mainitut tilat ovat samaa vuonna 1927 rakennettua laajennusosaa ja niiden osalta ala ja yläpohjan eristeet ovat vaihtamatta eli alkuperäiset luonnoneristeet.
Toimenpiteet: Kehotan kiinteistön omistajaa pikaisesti selvittämään edellä mainittujen opetustilojen terveysturvallisuuden esim. Rakennusterveys asiantuntijaa (RTA) käyttäen. Kehotan myös harkitsemaan tilan Erityisopetus käytön rajoittamista ennen tutkimustulosten valmistumista, jos se on mahdollista.
- Tarkastuksen aika kävi ilmi, että Ylöjärven kaupungin tilapalvelu on päättänyt kutsua sisäilmaryhmän Karhen koululle, koska opetustila 3-4 luokat ja erityisopetus sisäilmanlaadussa on ollut käyttäjiä häiritsevää terveyshaittaa.

Sisäilmatyöryhmän palaveri 1. Karhen koululla 5.11.2021 Ryhmä sopi tulevista toimenpiteistä:

- Pyydetään rakennusterveysasiantuntija käymään koululla. Toivotaan koko koulutilojen tutkimista.
- Luokkiin tuodaan tarvittaessa ilmanpuhdistimia.
- Erityisopetuksen luokan alipainetta vähennetään muuttamalla ilmanvaihtoa.
- Erityisopetuksen luokkaan tuodaan otsonaattori ja tila suljetaan kokonaan. -
- Erityisopetuksen luokka otetaan pois opetuskäytöstä.
- Vinttitilat otetaan pois käytöstä.
- Luokassa olevia tavaroita ei voi käyttää ilman niiden puhdistamista (kostea pyyhintä klooripitoisella aineella). Siivoustoimesta pyydetään apua tavaroiden puhdistamiseen. Vain välttämättömät tavarat siirretään pois luokasta.
- Korvaavia ratkaisuja ovat liikuntatilan käyttö, monistustilan ja käsityöluokan käyttäminen.

Rakenne-, kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus 24.1.2022 Karhen koulu / A-Insinöörit

- Terveystarkastajalle toimitettu laaja ja kattava tutkimusraportti (123 sivua + 26 sivua liitteitä), osoitti Karhen koulurakennuksen olevan oletettua huonommassa kunnossa rakennusteknisesti ja terveysturvallisuuden kannalta.

SISÄILMATYÖRYHMÄN PALAVERI 2. KARHEN KOULU /teams-kokous 9.2.2021

- Karhen koulun rakenne-, kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus on valmistunut. Tutkimus osoittaa, että koulurakennuksessa on korjaustarpeita ja sisäilmaan liittyviä ongelmia.

Todettiin, että kaupungin sivistyslautakunta käsittelee asiaa 22.2.2022 ja tekninen lautakunta 16.3.2022. Vaihtoehdot olisivat:

- koulu peruskorjataan
- koulu uudisrakennetaan
- siirtokelpoiset tilat pitkällä vuokrasopimuksella
- koulu lakkautetaan ja oppilaat ja henkilökunta siirtyvät muihin kouluihin

SISÄILMATYÖRYHMÄN PALAVERI 3. KARHEN KOULU /teams-kokous 23.2.2022

- tilannekatsaus: tiloja voidaan käyttää rajoituksin ja ilmapuhdistimien kera kevät lukukauden loppuun.

SISÄILMATYÖRYHMÄN PALAVERI 4. KARHEN KOULU /teams-kokous 11.5.2022

- Ylöjärven kaupunginvaltuusto on käsitellyt Viljakkalan Karhen koulun tilannetta kokouksessaan 9.5.2022. Kaupunginvaltuusto päätti, että Karhelle rakennetaan kokonaan uusi koulurakennus.

Toimenpiteet

TERVEYDENSUOJELUVIRANOMAISEN LAUSUNTO 25.8.2022

Terveydensuojeluviranomaisella on koko tämän prosessin ajan ollut mahdollisuus ja myös velvollisuus tarvittaessa rajoittaa laajemminkin, sekä tarvittaessa jopa kieltää välittömästi koulutilojen käyttö.

Toiminnaharjoittajan Ylöjärven koulutoimen ja kiinteistön omistajan Ylöjärven kaupungin kanssa on kuitenkin päästy tässäkin tapauksessa hyvään väliaikaisen käytön lopputulokseen rajaamalla osa tiloista heti pois käytöstä ja varustamalla vielä rapoitettun ajan käytössä olevat tilat kevät lukukaudeksi 2022 ilmanpuhdistimilla yms.

Rakenne-, kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus 24.1.2022 / Karhen koulu / A-Insinöörit Työnro 3115983.10 osoittaa kiistattomasti, että koulurakennus on terveysturvallisuuden kannalta arvioituna niin huonossa kunnossa, että sitä ei olisi voinut käyttää nykyisellään koulurakennuksena.

Mikäli Ylöjärven kaupunki ei olisi oma-alotteisesti päättänyt ottaa Karhen koulurakennusta pois käytöstä, olisi terveydensuojeluviranomainen käynnistänyt kuulemismenettelyn ja todennäköisesti tehnyt päätöksen rakennuksen käyttökiellosta terveyshaittaa aiheuttavien olosuhteisiin perustuen.

Olisiko tämä koulu ollut korjattavissa ja siten säilytettävissä?

Pelkästään Pirkanmaan maakunnassa on sekä oman virkakokemukseni, että lehtitietojen perusteella lukuisia koulurakennuksia, joita on korjattu jopa miljoonilla euroilla, mutta niitä ei ole voitu käyttää siitä huolimatta kouluina tiloissa edelleen olevien terveyshaittojen vuoksi. Osa näistä rakennuksista on jo purettu ja korvattu uusilla koulurakennuksilla.

Sovelletut oikeusohjeet

Terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §, 13 §, 26 § ja 50 §.

Tupakkalaki 549/2016

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista 545/2015

Pirkkalan ympäristöterveyslautakunnan päätös taksan hyväksymisestä 14.12.2021, 76 §

Pirkkalan ympäristöterveyslautakunnan päätös delegoinneista 11.5.2021, 36 §

Pirkkalan ympäristöterveyslautakunnan päätös valvontasuunnitelmasta 14.12.2021 § 77§

Tarkastaja

Seppo Pöysti
TERVEYSTARKASTAJA
358505476138
seppo.poysti@pirkkala.fi

Jakelu

Toiminnanharjoittaja
Ylöjärven kaupunki: hannu.heikkila@ylojarvi.fi